



Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. II. De juribus & obligationibus tam domini directi respectu vasalli, quàm hujus respectu domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

quiri absolute datio vel apprehensio novæ possessionis. Porro an & qualiter ad succedendum in feudis dignitatum Ducatus, Comitatus, &c. opus sit nova concessione, vide Clar. *loc. cit. quæst. 81.*

Quæst. 415. An in successione feudorum habeat locum jus accrescendi?

R Esp. Satis in hac quæstione tractanda confule procedere AA. ut videre est apud Clar. §. *feudum. qu. 77.* Nam primò jus accrescendi in feudo (nimirum concessio in simul pluribus) uno eorum sine hæredibus mortuo, accrescere cum Curt. Jun. simpliciter negat Clar. *loc. cit. num. 1.* eò quòd jus accrescendi in contractibus, qualis est feudum, non habet locum. Quam tamen opinionem limitat *loc. cit. num. 5.* dicendo intelligendam de feudo novo, ubi illum vide; & hoc videtur intelligere de feudis concessis à privatis. Nam *num. 3.* ait, se juxta magis communem & veriore, quam apud eundem tenet Jason in *L. si mihi & Tito. ff. de V. O. num. 6.* Socin. Jun. *conf. 73. à num. 22. l. 1.* Curt. Jun. & alii contra Cynum. in *L. unic. C. quand. non*

peten. par. circa finem, & alios; quòd in feudis à Principe (intellige, non tantum ab Imperatore, sed etiamque alio non recognoscente superiore, pro ut id ibidem cum pluribus aliis à se citatis extendit,) concessis in simul duobus vel pluribus jus accrescendi habeat locum; eò quòd, cum in aliis concessionibus Principum ita cautum reperitur de jure communi, illi etiam standum sit in feudis, ex quo non reperitur expresse dispositum contrarium jure feudorum; & hæc sine difficultate dici, si in investitura apponerentur illa verba: *Et cuique in solidum:* eò quòd ubicunque in investitura concessa est duobus & unicuique vel cuilibet eorum, procul dubio, uno deficiente, alter solus habebit totum; pro qua declaratione seu limitatione citat Bald. in *c. 1. §. fin. de success. feud. n. 4.* & Curt. Senior. *conf. 49. num. 54.* qui dicat communem & sine contradicatore. Ad hæc, quòd jus accrescendi non habeat locum in feudis, intelligendum ait Clarus *loc. cit. num. 5. in feudo novo,* quem ibi vide.

CAPUT SECUNDUM.

De

Juribus & Obligationibus tam Domini directi respectu Vasalli, quàm hujus respectu Domini.

Quæst. 416. Quid juris competat domino directo ratione feudi?

R Esp. præter jus proprietatis seu directum, quod in re feudali habet & retinet post concessam illam in feudum, jus illud, quod acquirit sibi per infeudationem, consistit in obligationibus, quibus illum sibi obstrictum habet, puta, ad præstandam sibi ab eo fidelitatem & servitia aliæque, ac proinde de jure hoc, ad quæ extendat se in particulari, constabit ex dicendis paulò post de obligationibus illis in particulari.

Quæst. 417. An dominus possit vasallos suos invito alienare seu transcribere alteri, aut etiam feudum oppignorare?

1. **R** Esp. ad primum: Si sensus quæstionis, quam dictis verbis movet Clar. §. *feudum. quæst. 28.* est hic: num possit dominus dominium directum bonorum suorum, in quibus constitutum est feudum, & vasallus habet dominium utile alienare, seu in aliquem transferre, ita ut in iisdem vasallus retineat feudum, & tantum nanciscatur alium dominum, cui debeat fidelitatem & servitia eadem, quæ debebat priori, videtur, id eum posse sine consensu vasalli, utpote cui per hoc nihil decedat; cum jus ipsum vasalli, quod is habet, per hoc non alienetur. Nisi tamen foret per accidens ista mutatio domini directi ob ejus personam cederet in præjudicium vasalli. Multoque magis id procederet, ubi feudum illud, seu bona illa, in quibus illud constitutum, unà cum toto

territorio & universitate aliorum castrorum & bonorum cederet alteri, juxta quod ait Clar. *loc. cit. num. 2.* cum Paris. *conf. 23. num. 103. l. 1.* & aliis communiter. Ubi tamen negat ipsos subditos ab eo separatim alienare posse; quin &, si hoc faceret, juxta sententiam, quam tanquam veram & magis communem teneri dicit à Curt. Jun. *conf. 174. post num. 34.* privandum proprietate feudi, non secus, ac vasallus alienans feudum contra juris dispositionem cadit à feudo, sentire videtur, feudum acceptum pro re feudataria, & simul pro jure, quod habet ratione illius respectu vasallorum, sine horum consensu separatim ab aliis bonis suis allodialibus alienari non posse, utpote quorum interesse posset, hac ratione etiam cum re particulari feudo subjecta non transire ad alium dominum. De cætero

2. Resp. ad secundum: Potest dominus invito vasallo dominium directum & jurisdictionem feudi oppignorare. Clar. *loc. cit. num. 4.* cum Ripa in *L. obligatione. de pignorib. num. 46.* in quo differt à vasallo, qui non potest oppignorare dominium utile sine consensu domini.

Quæst. 418. Num dominus possit vasallis imponere collectas?

R Esp. Tametsi Comites, Barones similesque domini superiorem recognoscentes, etiam aliàs merum imperium & omnimodam jurisdictionem habentes subditis suis collectas imponere non possunt, ut Clar. *loc. cit. quæst. 19. n. 1.* cum Salicet. in *l. 3. C. veltig. instit. non poss. post n. 3.* & Paris. *conf. 25. num. 2. l. 1.* testante de communi, nisi ad summum ex speciali conventionione & ubi consuetudo sic fert pro certis casibus, quos vide enu-

meratos ab Host. apud eundem Clar. *num. 2.* eò quòd impositio hæc sit de regalibus, & sic referata supremo Principi in signum superioritatis. Etsi etiam id possint supremi Principes, non tamen neque hi neque isti videntur propriè tales, seu recognoscences ab iis feuda quæ tales seu titulo feudi, (quales non sunt omnes ex eo, quòd sint eorum subditi; quia non omnes habent ab iis dominium aliquod utile eum commoditate percipiendi exinde fructus; etsi quandoque hæc nomina vasalli & subditi confundantur,) sed solùm quatenus subjectos supremæ eorum jurisdictioni. Quamvis etiam nihil obstare videatur, quò minus Barones similesque domini in ipsa constitutione seu collatione feudi vasallos propriè tales obstringere possint ad similes collectas in certis casibus præstandas.

Quæst. 419. An dominus directus possit fructus feudi à se collati, & dein sibi à vasallo oppignorati percipere?

Resp. Potest dominus directus, sive is sit ecclesia vel monasterium, sive sit laicus, percipere fructus feudi sibi oppignorati à vasallo, sive is sit ecclesia, sive laicus, si interea is liberetur à servitiis præstandis, quæ aliis ei deberentur. Non tamen potest eas tunc computare in sortem, ita ut summa ex credito debita, ob quam facta oppignoratio, pro rata fructuum perciporum decrescat, vel etiam totum debitum extinguatur, si fructus sortem adæquent. Et quidem prius, dum ecclesia est domina directa, constat ex *c. 1. h. t.* de hæc & domino directo laico indistinctè ob paritatem rationis id tenent Covar. *l. 2. var. c. 1. n. 4.* Molin. *tr. 2. de 7. & 7. d. 323. num. 2.* Canil. *de usur. c. 6. num. 4.* Caspal. *tr. 32. d. 4. p. 22. num. 3.* quos citat & sequitur Wiestn. *h. t. num. 56.* item Pirh. *h. t. num. 20.* quia si id licitum, & non continet usuram in feudo ecclesiastico, multò magis id licitum erit in feudo laicali, seu dum dominus directus est laicus. Neque enim dici potest cum Gl. *in cit. c. 1. v. immunitis.* Sic specialiter constitutum in favorem ecclesiæ, & hanc constitutionem continere privilegium datum ecclesiæ: quia, cum usura sint prohibita jure naturali & divino, non potest lex positiva super illis dare privilegium, seu dispensare in hoc potius cum ecclesia quàm laico; præsertim cum usura magis detestanda sit in ecclesiasticis quàm laicis; ita Pirh. *loc. cit.* cum Fagn. *in cit. c. 1. n. 4. & seq.* Sed neque in hoc discrimen faciendum; an fructus excedant, an adæquent, vel non adæquent servitia; cum *cit. c. 1.* absque distinctione dicatur, fructus non esse computandos in sortem in casu, ubi vasallus liberatur à servitiis. Ratione etiam hujus petita ex conditione feudi, quòd cum ab initio gratis datum, ut fructus quantumcunque amplos vasallus percipiat, si servitia præstet, & nullos percipiat, si nulla præstet servitia, hi quantumcunque sint, à domino feudum sibi oppignoratum detinente sine injuria vasalli ex vi primæ institutionis feudi seu contractus percipi poterunt, dum nulla ab eo præstantur servitia. Ita tenent Abb. *in c. conquestus. de usur. num. 2.* Barbof. *in c. 1. h. t. num. 2.* Zoëf. *ad hanc. rub. n. 6.* Pirh. *h. t. n. 19. in fine.* Wiestn. *cit. n. 56.* Quemadmodum etiam ex hac feudi natura sumitur, quòd hæc perceptio fructuum, etiam excedentium servitia, non sit usura: dum nimirum ex natura feudi consequitur, quòd hæc sicut æquum est, ut vasallus, quamdiu sine sua

culpa, & consensu domini feudo seu potius perceptione fructuum caret, sit immunis ab obsequiis; ita etiam vicissim iniquum non sit, quòd dum re feudali ex ipsius voluntate existente penes dominum oppignorantem, immunis est à servitiis illis, fructus non percipiat. De cætero ex his à contrario patet, perceptionem fructuum ex pignore dato ob mutuam pecuniam fore usurariam, dum hi qualescunque percipiuntur, & tamen etiam præstarentur servitia consueta, si fructus non computarentur in sortem; uti eos computari posse in sortem, si simul præstentur servitia, deducitur ex *cit. c. 1.* dum ibi dicitur, non teneri Episcopum eos computare in sortem. Dum autem Pirh. *cit. n. 20.* ait, quòd in feudo emptio, seu pecuniâ comparato illa perceptio fructuum, si non computetur in sortem, excusari non possit ab usura, intelligendum illum velle: etiam si servitia non præstarentur; quia aliàs nihil peculiare diceret; cum etiam in aliis feudis non emptiis juxta dicta sit usurarium, si præstitis obsequiis non computentur in sortem percepti fructus. Uti etiam intelligendus venit, dum addit, quòd si feudum curæ & industriâ vasalli redditum fructuosius, quàm fuerat tempore primæ investituræ, æquitatis ratio suadet, ut dominus directus loco pignoris id detinens, non lucretur fructus integros illius, sed tantum eos, qui ex illo percipiabantur tempore, quò primò constitutum; excessus verò reliquorum fructuum vasallo cedat, nimirum etiam, ubi nulla obsequia præstat.

Quæst. 420. Ad que è contra dominus obligetur vasallo ratione feudi?

Resp. Hæc ferè sunt sequentia. Primò tenetur dominus præstito sibi à vasallo fidelitatis jramento, eundem illico mittere in possessionem; & si in hoc moram fecerit, omnem utilitatem, quam interea habuisset vasallus, eidem præstare juxta clarum textum *l. 2. tit. 7.* & quòd si intra debitum tempus negaverit investituram, privari illum proprietate feudi, etsi dicant Guido Papa & Barbof. testantes de communi apud Clar. *loc. cit. quæst. 49. num. 7.* is tamen id videri nimis rigorosum ait; præsertim cum pœna privationis secundum regulas communes non debeat imponi nisi in casibus in jure expressis. Secundò si in re aliena eum investivit, sive scienter, sive ignoranter, præstare ei evictionem, *l. 2. tit. 8.* modo vasallus post motam litem, ut se defendat, debitè monuerit, *l. 2. tit. 25.* ipseque vasallus tempore investituræ nesciverit, feudum sibi conferendum esse rem alienam, *cit. tit. 25. & 8.* ubi: qui rei alienæ sciens investituram acceperit, nisi pacto speciali sibi prospexerit, de evictione agere non poterit. Tertio debet reciprocè fidelitatem, (non tamen juratam, eum id in nullo jure cautum reperitur. Clar. *l. c. qu. 70.* dicens sic totum mundum servare,) juxta quòd dicitur, *c. 18. caus. 22. qu. 5.* dominus quoque fideli suo in his omnibus vicem reddere debet, quòd si non fecerit, censetur malè fidus. Quarto tenetur vasallum defendere sicut vasallus dominum & adjuvare etiam contra patrem, filium & fratrem suum. Clar. *quæst. 27.* cum Decio *conf. 469. n. 4.* & aliis. Quintò debet facere vasallo justitiam, & si id non fecerit, privari illum proprietate feudi ait Clar. *quæst. 68.* cum Belvisio.

Quæst. 421. Quale jus competat vasallo ratione feudi?

Respond. Jus hoc consistere præcipuè in domini utili, quòd vasallus habet in re sibi in feudum con-

concessa, & in iure, quo sibi recipere obstrictum habet dominum ad præstanda sibi eo jam dicta. Ac denique in potestate, quâ plura potest circa feudum resque feudales. De quibus nunc in specie.

Quæst. 422. An & qualiter vasallus possit feudum seu res feudales alienare?

1. Resp. primò: Potest vasallus feudum tam novum quam antiquum alienare licite & valide cum consensu domini directi. Rosenth. de feudis. c. 9. conclus. 28. Pirh. h. t. num. 17. cum communi. Ac ita passim supponunt AA. dum negant id fieri posse sine consensu domini, & habetur c. unic. §. celsi clientulus. de alien. feud. l. 1. tit. 13. & L. unic. §. similiter de lege Corradi. l. 2. tit. 34. & in c. unic. de prohib. feud. alien. per Lotbar. & in c. unic. de prohib. feud. alien. per Frider. Sufficitque hunc consensum esse tacitum, ut si dominus alienationi præsens non contradixerit. Rosenth. loc. cit. n. 3. Pirh. loc. cit. & alii passim cum Gl. in c. 1. de prohib. feud. per Lotbar. v. ipsorum permissu; quam communiter sequuntur & approbatam dicunt AA. apud Clar. quæst. 31. num. 31. eò quòd, ubicunque quis contradicendo actum impedire potest, præsentia cum taciturnitate operetur consensum, ut Clar. quamvis is addat id procedere, quando dominus sciens alienationem factam per notabile tempus, puta, per annum tacuit, aliàs fecus. Sufficit item hunc consensum subsequi; nimirum si alienatio fiat, salvo iure directo domini, & reservato ejus consensu, seu ad ratificationem illius, & sub clausula: si dominus consenserit. Clar. quæst. 31. num. 5. sub sublimitatione mox subjicienda Reiffent. h. t. n. 129. bene dicens hujusmodi clausulas & reservationes consensu domini tunc rectè fieri in alienatione feudorum, quando hic & nunc dominus præsens non est, & interim circumstantiæ urgent alienationem, ipseque dominus & agnati præsumuntur postea consensuri. Estque ratio, quòd talis clausula impediatur omne præjudicium domini; cum sine resolutivæ seu potius impeditivæ alienationis, ita ut consensu domini non subsequente, alienatio non subsistat & vasallus dicendus sit non alienasse, adeoque non incidisse in pœnam commissi. Limitat hæc Clar. cum Baldo in L. unic. C. de his qui pœna. num. 56. & Jason in L. non solum. §. morte. ff. de oper. nov. nunc. num. 27. nimirum seclusa traditione ante consensum domini re ipsa posita; eò quòd illud factum traditionis videatur contrarium tali protestationi, nisi tamen (pro ut Clarus cum Bald. & Ripa, l. 3. responsor. c. 1. num. 3. sublimitat hoc ipsum) vasallus protestatus fuerit, se alienare salvo consensu domini, & non aliter, nec alio modo: eò quòd protestatio istis verbis duplicatis relevet, ut vasallus non amittat feudum, etiam secuta ante consensum domini traditione, etsi non efficiat, ut valeat alienatio consensu illo non secuto. De cætero, patitur hæc responsio hanc exceptionem: quòd vasallus etiam cum expresso consensu domini feudum alienare nequeat in præjudicium agnatorum ex tenore investituræ vocatorum in feudo antiquo & paterno; quia jus iis quæsitum & proveniens, non ex ipso facto patris seu alienantis, sed ex antiquorum majorum provisione adimi nullo modo potest per ullum ex successoribus. Uti cum Socin. Jun. conf. 112. num. 1. l. 2. Paris. conf. 17. num. 1. & aliis testantibus de verissima, communi & ab omnibus approbata hac sententia tenet Clar. quæst. 41. num. 1. & 2. Dico tamen: in feudo antiquo & paterno: nam feudum novum sub quo-

cunque tenore receptum (fortè receptum expressè contemplatione alicujus ex filiis vel descendentibus specialiter proprio nomine in investitura nominati) semper potest ad libitum alienari per feudatarium cum consensu domini, nec requiritur consensus filii primogeniti alterius agnati, qui aliàs successurus esset in feudo, ut cum And. de Isernia c. 1. n. 3. de alien. feud. patern. docet Clar. loc. cit. num. 2. dicens communem; eo quòd quis acquisivit, possit pro sua voluntate alienare.

2. Resp. secundò: Vulgaris regula in materia feudorum est, quòd à nullo vasallo feudum, sive sit novum, sive antiquum, neque licite, neque valide alienari queat sine consensu domini, ita etiam, ut si id attentarit, feudum amittat. Zaf. in epitom. feud. p. 9. num. 3. Clar. qu. 31. num. 1. Rosenth. de feud. c. 9. conclus. 1. Pirh. h. t. num. 15. cum communi, juxta quòd expressè statuitur in c. Imperialem. de prohib. feud. alien. per Frideric. l. 2. tit. 55. ubi irrita declaratur omnis alienatio feudi facta sine consensu domini, & pœna privationis feudi transgressoribus decernitur, constitutione hac fundata in ea ratione; quòd alienatione feudi facta sine consensu domini, is videatur contemni, c. unic. §. fin. que fuit prima caus. benef. amit. l. 2. tit. 24. Atque ex his jam sequitur, quòd, si vasallus alienavit generaliter omnia bona sua, quæ habet in tali loco, in tali alienatione non veniant bona feudalia, nisi quòd ad illa habuerit consensum domini & agnatorum, ut cum communi Clar. qu. 31. num. 10. Sequitur item, quòd cum alienationis nomine in materia feudali veniat omnis contractus seu actus, per quem dominium vel jus ali-quod reale, seu in re constitutum, transfertur in alium, ut Pirh. citatis variis textibus ex Lib. feud. lib. 1. non poterit vasallus sine consensu domini, non tantum non alienare feudum alienatione onerosa, sed neque gratiosa. Sic itaque primò non potest vasallus sine consensu domini disponere in testamento de feudo, instituendo hæredem in eo, vel legando illud, nulloque modo valet talis institutio. Socin. Jun. conf. 72. post num. 40. l. 1. Clar. quæst. 40. num. 1. Pirh. h. t. num. 16. cum communi. Et quamvis velint aliqui valere dispositionem talem testamentariam, dum feudum non est purè ex pacto & providentia, sed mixtum, nimirum pro se & hæredibus, & consequenter filius tale feudum consequi nequeat; eò quòd tunc filius utpote hæres illam defuncti voluntatem infringere nequeat, ea maneat in valore; ait tamen Clarus loc. cit. num. 2. quòd, dato hoc verum esse, ubi ageretur de præjudicio filii vel agnatorum, non tamen verum sit, ubi agitur de præjudicio domini, dispositio testantis vasalli nullius sit valoris vel momenti, nulla respectu hujus præjudicii consideratione, an feudum sit purè hæreditarium, an mixtum, sive novum, sive antiquum, modò non sit purè hæreditarium, de quo paulò post. Quin & addit Clar. etiam respectu agnatorum non valituram dispositionem testamentariam vasalli, saltem in eo casu, quando filius vel agnatus adivit hæreditatem vasalli de feudo testantis cum beneficio inventarii, (secus, si eam adivisset sine beneficio inventarii, non quia alienatio testatoris per illam aditionem revalidaretur, sed quia adendo sibi præjudicasset,) eò quòd talis confectio conservet filio vel agnato hæredi sua jura, & possit non obstante aditione, alienationem de feudo factam per defunctum revocare, etiam, dum tale feudum esset hæreditarium. De quo postremo vide eundem q. 42.

num. 14. Atque ex his sequitur, non posse vasallum legare feudum etiam pro anima sua. Clar. loc. cit. num. 4. juxta c. 1. §. donare. qual. olim feud. alien. pot. ita etiam, ut sic legato feudo, legatario non debeatur aestimatio illius, uti aliàs ea debetur, quando legatur res aliena. Clar. loc. cit. cum Bald. in cit. §. donare. & Socin. Jun. conf. 72. num. 60. l. 1. dicente communem. Item sequitur, non tantum non posse patrem prælegare feudum uni ex filiis, sed nec plus ex feudo uni filiorum quam alteri; eò quòd providentià legis statutum, ut omnes filii æqualiter succedant in feudis. Clar. l. c. n. 5. cum Zasio de feud. in 8. part. in 3. part. vers. Et hanc partem. Item sequi videtur, feudum antiquum non posse computari in legitimam, uti tradit Gail. l. 2. obs. 154. num. 15. citans Alex. in L. si patroni. ff. ad Trebell. & conf. 29. num. 4. vol. 5. & alios; cum non sit pars hæreditatis, de qua testari potest.

3. Secundò non potest vasallus donare feudum inter vivos vel mortis gratià sine consensu domini, excepto feudo purè hæreditario, de quo paulò post, alienare ut habet communis. Et in specie non potest dare illud in dotem, v. g. pater filie, cit. c. 1. §. donare. l. 2. tit. 9. qual. olim. Zas. in 9. part. num. 40. Clar. quest. 38. num. 1. Rosenth. c. 9. concl. 8. Pirh. h. i. num. 16. cum communi. Est enim talis donatio quædam alienatio; cum apud vasallum dotantem non maneat, sed dominium ejus vel saltem naturalis possessio transeat ad maritum. Et si vasallo ne quidem permillum est sine consensu domini alienare feudum urgente magna necessitate propria etiam famis, nisi esset fortè fame periturus, & dominus requisitus nollet consentire, aut dominium utile acquirere, ut Clar. loc. cit. quest. 31. num. 11. citatis Bald. & Curt. Jun. multò minùs id ei permillum pro filia dotanda. Potest nihilominus mulier ipsa habens feudum, se ipsam dotando, dare & assignare illud marito in dotem sine consensu domini. Clar. quest. 36. qui tamen illud sic limitat: modò concurrerent hæc duo, nimirum ut feudum detur in dotem inæstimatam, & non apponatur de lucrando pactum, quæ duo si concurrerent in dotatione filie facta à patre, et si difficile sit allegare concludentem rationem diversitatis, tamen in praxi sequendam sententiam contrariam tanquam communem. Rosenth. c. 9. concl. cit. c. 9. concl. 9. n. 10. Pirh. cit. n. 16. qui tamen etiam ait, tutius esse, ut saltem consensus domini requiratur. Cujus ratio est, quòd in hoc casu feudum non censetur alienari; cum mulier dominium utile & possessionem feudi civilem retineat, & ad eam soluto matrimonio pleno jure revertatur; eaque præmortuà ad maritum non transeat, isque durante matrimonio fructus & utilitatem ex dote percipiat ad familiam ipsamque uxorem alendam. Rosenth. Clar. Pirh. LL. cit. Quò etiam spectat, quòd commoditas rei feudalis, quæ transit in hoc casu in maritum sine consensu domini alienari possit, ut Bart. in L. si is qui. ff. de pignor. num. 2. Clar. loc. cit. Gail. l. 1. obs. 117. num. 7.

4. Tertio feudum seu res feudalis sine consensu domini oppignorari nequit. Clar. quest. 35. Pirh. loc. cit. cum communi juxta clarum textum c. imperialem. de prohib. feud. alien. per Frideric. Et licita olim oppignoratio feudi usque ad dimidiam, pro ut habetur c. 1. in pr. de alien. feud. pater. indistinctè tamen & in totum est prohibita teste Claro loc. cit. Unde etiam in generali bonorum omnium

hypotheca seu obligatione, sive tacita, sive expressa non continentur bona feudalia, et si specialiter non sint excepta. Pirh. cit. num. 16. citans Rosenth. c. 9. conclus. 13. & Clarum, quest. 31. num. 10. ubi is non loquitur de oppignorazione, sed de alienatione omnium bonorum. De cætero tamen ob simplicem oppignorationem non incidere vasallum in caducitatem feudi, nisi etiam procedat ad traditionem, uti etiam est in alienatione alia, ait Clar. quest. 35.

5. Quarto non potest vasallus bona feudalia elocare ad longum tempus; quia talis elocatio est quædam species alienationis secundum dicta aliàs; et si id possit ad modicum tempus sine consensu domini juxta l. 2. tit. 9. & ita cum Baldo & communi tenet Clar. quest. 33. num. 1. Idem est de emphyteusi; & quidem juxta magis communem, ut cum Gl. in cit. c. imperialem. v. seu alienatio. Curt. Jun. & aliis Clar. loc. cit. num. 3. ex ea ratione, quia in emphyteusi contingit vera alienatio domini utilis. Monet tamen Clar. num. 4. quòd licet ita sit, in puncto juris, hodièdum generali consuetudine vasalli pascua, terras incultas concedant in feudum, intellige, sine consensu domini, & talem consuetudinem toleratam excusare vasallum à pœna caducitatis, quam aliàs de jure incurrit propter rei feudalis concessionem in emphyteusim.

6. Quintò neque rem feudalem permutari posse cum alia re feudali vel etiam allodiali; quia permutatio continet alienationem, habet communis.

7. Sextò non potest vasallus sine domini consensu transigere super feudo, si transigendo seu vi transactionis feudum tranfiret in alium; scilicet, si vi transactionis retineret feudum; siquidem quamdiu vasallus retinet feudum; non præjudicat domino. Clar. quest. 28. cum citatis à se Bald. in c. 1. num. 16. de contro. vasall. inter & alium. & Paris. conf. 1. num. 134. l. 1. dicente magis communem.

8. Septimò neque potest compromittere in arbitratorem super feudo sine consensu domini, in quo convenire omnes ait Clar. quest. 39. eò quòd nullo servato juris ordine arbitrator procedat ex æquo & bono; adeoque fieri posset, ut feudum per arbitratorem adjudicaretur alteri; vasallus autem, cui interdicta est omnis feudi alienatio, facere nequit actum, ex quo resultaret alienatio. Quæ ratio, quia non videtur militare in eò compromisso facto coram arbitris, utpote qui tenentur servare jura, ac insuper id videtur concedi per textum, c. 1. §. si inter. de lege Conrad. plures sentiunt contrarium, nempe posse vasallum liberè in eos compromittere super feudo. Quin & Curt. Jun. apud Clar. qu. 39. dicit hanc videri mentem communem feudalistarum. Nihilominus addit Curt. hanc opinionem esse multàm dubiam & periculosam. Clar. etiam cum Socin. conf. 77. num. 70. & seq. l. 1. expressè dicit oppositum, nempe, quòd in arbitros etiam compromittere nequeat vasallus, esse sententiam tutiorem & revera communiorem ex ea ratione; quòd de qua re quis liberè disponere nequit, etiam de ea facere non possit compromissum. Idque videtur, ideo; quia ex tali compromisso, etiam servatis juribus, sequi posset alienatio. Unde non placet, quòd addit Clarus; fortè posse vasallum compromittere, si ex tali compromisso non posset sequi transitus rei feudatarie in alium, nisi simul de hoc certus esset vasallus; cum aliàs semper exponeretur periculo alienationis.

9. Octavo feudum antiquum alienari nequit per renunciacionem factam in extraneum sine consensu domini & agnatorum: neque per factam in dominum ipsum sine consensu agnatorum, aut etiam domino invito, saltem ubi ejus interest non renunciari; cum feudum sit contractus ultro citroque obligatorius, adeoque non debeat esse in facultate unius ab eo recedere altero invito. Alex. in *L. si quis vi. §. fin. num. 14. ff. de acquir. possess.* Clar. *quest. 39. num. 1.* quamvis is ita distinguat, ut procedat, quando servitium certum præstandum, secus, si incertum aut nullum, citatis quam plurimis pro hac distinctione. Quæ tamen distinctio per hoc satis videtur elisa, quod dictum: saltem ubi ejus interest. Uti etiam invito domino renunciatio fieri non potest in feudum, ut si perceptis totius anni fructibus, tunc primum renunciare velleret, quando dominus iturus ad bellum opera & servitii vasalli, maxime egeret. Reiffent. *h. t. num. 148.* citatis Mynsing. *centur. 5. obs. 65.* & Engels *h. t. num. 45.* Et quanquam facta sine consensu domini in externum, aut facta sine consensu agnatorum in dominum teneret, teneret tamen tantum, quousque vasallus renuncians vivit, & eo mortuo feudum redit ad proximos agnatos, ac si nunquam renunciatum fuisset, juxta *l. 2. vir. 26. §. Titius.* Reiffent. *h. t. num. 150.* secus est de feudo juxta dicenda paulo post. Sed neque in renunciacione generali hæreditatis veniunt feuda antiqua. Gail. *l. 2. obs. 154. num. 6.* cum Decio *conf. 295. num. 8.* & Bald. in *L. item videndum. §. fin. ff. de petit. hered.*

10. Nonò etsi possit vasallus sine consensu domini constituere servitutem realem aliudvè onus jure feudali, quantum est in præjudicium sui, ut habet communis, non tamen in præjudicium domini aut agnatorum, qui successuri sunt in feudo, ita etiam, ut eveniente casu, quo feudum aperiretur domino, aut etiam agnatis, extingatur omne onus illi impositum per vasallum. Clar. *quest. 37.* citatis Alex. *conf. 18. post num. 5. l. 3. Paris. conf. 88. l. 4.* Beroo, *quest. 95. num. 1.* dicente communem. Atque ita non posse vasallum constituere usum fructum in re feudali ait Clar. *loc. cit. num. 2.* cum Curt. Jun. eò quòd usufructus sit pars domini utilis, & vasallus etiam partem illius nequeat alienare. Verùm quomodo dici potest pars domini utilis, cum juxta dicta supra vi usufructus nullum dominium ne quidem utile transferatur in usufructuarium, sed sola commoditas percipiendi fructus, quam transferri ad tempus vitæ suæ à vasallo in alium sine consensu domini & agnatorum quid vetat; cum per hoc neque domino, neque agnatis creetur ullum præjudicium; & quòd commoditas feudi alienari possit, tanquam communem cum Ruino *conf. 176. n. 13. l. 1.* & aliis docet Clar. *quest. 31. num. 9.*

11. De cætero hæc responsio de feudo non alienando patitur exceptiones. Et primò quidem extra dubium videtur, posse feudum alienari sine consensu domini & cæterorum agnatorum in proximum agnatum, seu in illum, qui aliàs succederet immediatè vasallo mortuo. Clarus in *additionib. quest. 31. addit. fin.* Secundò, si feudum constitutum & acquisitum pro se & heredibus. Vultej. *l. 1. c. 10. num. 91.* Clar. *quest. 31. num. 8.* cum Decio, Curt. Jun. & communi, juxta expressum textum *l. 2. feud. vir. 48.* Quamvis in hoc casu dici nequeat, quòd feudum alienetur sim-

R. P. Lentr. Jur. Can. Lib. III.

plicitè sine consensu domini, cum, ut Clar. censetur statim ab initio universaliter consensum suum cuicumque alienationi præstitisse. Et sic extendit se hæc exceptio ad omne feudum simpliciter & absolute hæreditarium; nulla habita ratione, an sit antiquum, an novum. Clar. *quest. 4. num. 3.* non verò ad feudum mixtum, ut idem *ibidem.* Tertio potest alienari sine consensu domini per subinfeudationem, de quo dictum factis supra, ubi quænam res dari possint in feudum, & quanam feudum concedere possint. Quarto si alicubi viget consuetudo alienandi feuda sine consensu domini, ea valet. Clar. *cit. quest. 31. n. 12.* cum Curt. Jun. *conf. 158. num. 8.* dicens esse magis communem, ex ea etiam ratione, quòd in cæteris omnibus, quæ respiciunt feuda, consuetudo vincat legem, & pro lege habeatur.

Quest. 423. Quid juris competat domino & agnatis, dum feudum male seu in præjudicium eorum est alienatum?

1. R. Respond. primò: Feudum male alienatum in præjudicium domini, quia nimirum facta sine ejus consensu alienatio revocari nequit ab eo; quia ipso jure est nulla juxta *c. imperialem. de prohib. feud. alien. per Frideric.* & dicta supra. Si male facta alienatio feudi, nimirum antiqui patris purè in præjudicium agnatorum, consentiente nimirum domino, etsi non sit ipso jure nulla, sed teneat, quamdiu alienans vivit, eoque mortuo redit sine ulla refusione pretii ad filium, vel, si eo careat, ad proximum agnatum vasalli alienantis, nisi is sciens per annum tacuerit, pro ut hæc dicuntur, *l. 2. vir. 26. §. Titius.* potest tamen alienatio, vasallo adhuc vivente revocari à filio, restituito tamen pretio, si quod alienans accepit. A proximo verò agnato non nisi post mortem alienantis, pretio non restituito; ita Clar. *quest. 42. n. 1.* qui tamen hoc posterius ita distinguit *n. 6.* ut possit etiam proximior agnatus vivo alienante revocare alienationem, si ea facta jure non permittente, (qualiter fieri dicitur, dum alienatur sine consensu domini in casibus, in quibus à jure vel consuetudine non permittitur alienatio sine consensu domini,) secus verò, seu revocari non possit vivo alienante, si alienatio facta jure permittente, (hoc est, interveniente consensu domini,) tunc enim valet alienatio, etsi facta in præjudicium agnatorum. Et quidem hæc ipsa procedere ait Clar. sine difficultate juxta opinionem, quæ tenet feudum antiquum propter alienationem non aperiri domino, sed agnatis, de quo paulo post, & quidem in utroque casu non teneri agnatum restituere pretium, addit. Clar. *num. 7.* eò quòd nullo casu, ubi feudum ad agnatum devolvitur ex providentia primi investiti videatur æquum, ut ipse teneatur rem suam pretio redimere. De cætero huic revocationi locus non est in feudo merè hæreditario; cum tale feudum sit alienabile ad instar bonorum allodialium. Clar. *quest. 47. num. 2.* Neque etiam in feudo mixto, aut etiam simpliciter ex pacto & providentia, si tale feudum est novum; cum & hoc per vasallum alienari possit in quemcunque alium;

Nn

secus

secus si illud sit antiquum, ut ibidem Clarus Hanc etiam revocationem, dum aliis ei locus est, facere non possunt remotiores agnati, dum facta in eum, qui absque eo post mortem alienantis in feudo ei successurus erat. Clar. loc. cit. n. 4. cum Belvisio in c. imperialem; si autem alienasset in agnatum remotiorem possunt filii revocare modo dicto, vel illis deficientibus, proximior agnatus. Clar. n. 5. Et quidem in hac revocatione filii, si sint, præferendi proximiori agnato, si alienatio facta jure permittente. Agnatus verò præferendus filio, si alienatio facta jure refragante. Si tamen alienatio facta in extraneum (intellige eum, qui non sit comprehensus in investitura, etsi aliis agnatus ipsius alienantis) filii & agnati pariter admittuntur ad revocandam hujusmodi alienationem. Clar. num. 9.

2. Resp. secundo: Si facta malè alienatione, puta, in remotiorem, proximior taceret per annum, & per annos 30. si facta in externum, omnino excidit feudo, & consequenter jure revocandi alienationem, ut cum Gl. in cit. §. Titius. v. per annum; quam communiter receptam dicit Alex. conf. 15. num. 10. l. 5. Decio & aliis Clar. qu. 42. num. 10. qui etiam num. 11. conatur reddere rationem, cur minus tempus requiratur ad revocandam alienationem factam in remotiorem, quam factam in extraneum. Possunt nihilominus proximior feudum hac ratione malè alienatum non revocante, ab ita eo excidente, revocare ceteri agnati, etiam postquam is, in quem alienatum multis annis id possedit, non quidem vivente illo proximior negligente illud revocare; eò quòd illo vivente agere nequeant; impedito autem agere non currit præscriptio, sed mortuo, ita Reiffent. h. r. num. 127. citato Fachin. l. 7. num. 12.

3. Resp. tertio: Competit quoque agnatis jus retractus, si feudum antiquum absque eorum consensu venditum, ita ut etiam vivente vasallo venditore recuperare possit proximior agnatus, vel eo nolente, etiam remotior, si nempe idem pretium, quod alter dedit, offerat. Reiffent. h. r. num. 128. Arg. l. 2. tit. 9. §. porro. & tit. 26. §. Titius. juncto tit. 3. De servandis verò in tali retractu vide dicta supra de empt. & vendit. Ubi tamen proximior agnatus consentit alienationi facta à vasallo se præterito, consensus ille præjudicabit filio consentientis, quò minus is recuperare possit feudum, (etiam, ut videtur, vi retractus,) si filius ille est hæres consentientis, aut aliquid habiturus ex ejus hæreditate; cum hæres non possit retractare voluntatem defuncti, adeoque nec retractare factam ab eo alienationem, (quod tamen intelligendum de hærede, qui adivit hæreditatem sine beneficio inventarii, dum aliis beneficium inventarii conservet hæredi omnia jura & actiones, ac si non adivisset hæreditatem. De quo vide Clar. loc. cit. n. 14.) secus, si non sit hæres, nec aliquid habiturus de hæreditate; tunc enim, non obstante patris consensu, feudum alienatum recuperare poterit; ita Clar. loc. cit. num. 12. cum Curt. Jun. dicens, sic communiter solere feudalistas distinguere. Porro dum extant agnati proximiores, remotiores & medii gradus, ipsius alienantis, consensus proximioris in alienationem factam in remotiorem non præjudicabit mediis agnatis, quò minus hi revocare possint alienationem & feudum recuperare; cum enim iis quoque sit jus quasitum tenore primæ investituræ, id iis sine eorum culpa, factò alterius auferri nequit; ita Clar. loc. cit. n. 13. cum Curt. Jun. dicens magis communem.

Quæst. 424. An feuda dividi possint à possidente illa?

Resp. Feuda majora, ut sunt Ducatus, Comitatus, etiam consentientibus consortibus dividi non possunt Arg. c. 1. §. præerea Ducatus. de prohib. feud. alien. per Frider. Imp. Socin. conf. 178. num. 1. & 2. Curt. Jun. de feud. 4. part. princip. in caus. ult. privat. feud. quæst. 30. quos citat & sequitur Clar. quæst. 44. num. 1. eò quòd sic constitutum videatur in favorem & honorem Imperii, ne scilicet talia feuda majora, quorum dignitatis titulus provenit ab Imperatore, diminuatur & destruantur. Quamvis addat idem Clar. n. 2. quòd quidquid sit de jure, communiter in Italia & certis Germaniæ partibus aliisque Provinciis omnia feuda, etiam dignitatum, præter regalia dividantur; & hanc consuetudinem ubi & in quibus feudis viget, servandam. Inferiora verò feuda, non habentia dignitatem annexam dividi possunt juxta cit. §. præerea Ducatus, Clar. loc. cit. num. 1. cum Socin. & comm.

Quæst. 425. Quid possit vasallus circa excidendas arbores in fundo feudali?

Resp. Ubi vasallus possit absolute disponere de feudo, puta, quia est simpliciter hæreditarium, vel feudum novum, possit excindere arbores illas; cum cui licet, quòd plus est, nimirum alienare feudum, multò magis licere debet, quòd minus est, puta, incidere arbores in fundo feudali. Clar. qu. 47. Qui tamen bene monet, hæc intelligenda, quantum ad præjudicium filiorum & agnatorum, qui successuri sunt in feudo; quò ad præjudicium autem domini cavendum vasallo, ne malè versetur in re feudali; cum ex ea causa possit feudo privari. Nequit tamen id ipsum, ubi feudum est tale, de quo pro libitu suo disponere nequit; est quòd etsi sit dominus utilis rei feudatariæ, non tamen sit absolute & irrevocabiliter dominus, cum post mortem restituendum feudum successorì vocato ad illud. Clar. loc. cit.

Quæst. 426. An quando & qualiter teneatur vasallus petere investituram?

1. Resp. primò: Quotiescunque contingit mutatio, sive ex parte domini, ut dum is moritur aliove modo privatur dominio directo bonorum, in quibus feudum constitutum, illudque transit ad alium. Sive ex parte vasalli, ut dum eo mortuo aliterve privato feudo, in eo succedit alius, est obligatio petendi de novo investituram seu renovationem ejus petita & concessa dum primitus constituebatur & conferebatur feudum; præstandique denuo debitum juramentum fidelitatis, ne aliàs feudum fiat caducum, l. 2. feud. tit. 24. Curt. Jun. de feud. 4. part. in 23. caus. amitt. feud. Clar. quæst. 49. num. 1. cum communi. Ratio communiter assignari solet, quòd petere investituram sit devotionis & reverentiæ, quam vasallus domino debet. Aliam addit Clar. (quæ tamen respicit specialiter præstationem juramenti & casum mutati vasalli,) nimirum quia virtus & ob-

& obligatio juramenti non egreditur personam jurantis, ideo hæc repetitio juramenti & recognitionis erat necessaria ad hoc, ut specialius & efficacius ex proprio juramento obstringatur domino vasallus successor; licet vasallus antecessor jurasset fidelitatem pro se & successoribus suis. Sed & necessaria illa renovatio respectu successoris in dominio directo; cum nisi juramentum specialiter fuerit præstitum domino mortuo & ejus successoribus, vasallus superstes non obligabitur successori domino sine dicta renovatione. Et licet ea necessaria non esset, dum idem ille vasallus jurasset fidelitatem domino demortuo, & specialiter etiam ejus successoribus; adhuc tamen investitura renovanda in signum recognitionis, ut scilicet vasallus illum in dominum, & hic illum in vasallum admittat. *Clar. cit. num. 1. in fine.* Quod si tamen dominus directus decessit relictis pluribus hæredibus, vasallum non teneri ab omnibus petere investituram, & singulis præstare juramentum fidelitatis, ut sentit *Zaf. de feud. in 7. part. vers. ceterum si dominus*; & quidam alii, sed sufficere quod ab uno eorum petatur & uni juret, tanquam communiore, & quæ in praxi servetur, tenent *Arctin. in l. 2. notab. 2. ff. de V. O. Jafon. in l. de pupillo. §. si plurimum. num. 6. ff. de nov. oper. nunc. & alii apud Clarum, qu. 49. num. 11.* iis consentientem, ac testantem, se vidisse sic semper servari, uti etiam ita servari testatur *Zafius loc. cit.* putat tamen *Clarus*, quod quidem, dum hæreditas est apud plures indivisa, cogi non possit vasallus, ut omnes, ac ita plures habeat dominos; non posse tamen etiam irrequiritis illis pro libitu suo unum ex illis eligere, cui juret, ut docet *Arctin.* Sed debere illum petere ab iis, ut unum ex ipsis sibi designent dominum: quod ubi non fecerint, tunc ipse possit sibi eligere, quem mallet, in dominum, & ei jurare.

2. De cætero extenditur necessitas illa petendi renovationem investituræ ad casum, in quo unus agnatorum transfert partem feudi sui antiqui, super qua jam investitus, in alium agnatum jam investitum super sua parte ejusdem feudi, ita ut hic acquirens teneatur novam investituram petere pro illa parte, utpote pro qua illa nunquam adhuc institutus. Secus verò, si ei portio illa obvenisset jure accrescendi, puta, quia alter ille agnatus nondum agnita sua portione decessit, aut eam non petitam investituram debito tempore amisit: eò quod tunc ea portio respectu acquirentis non tam sit nova portio, quam habitæ ab eo partis augmentum, pro ut hanc distinctionem tradi communiter ab AA. ait *Curt. Jun. 4. part. ult. caus. amitt. feud. in 3. reg. apud Clar. loc. cit. num. 12.* qui tamen illam non approbat, sed dicit se consulturum, quod vasallus, qui pro parte tantum fuisset institutus à domino, & jurasset pro parte nova quomodocunque ei delata debeat tempore facere recognoscere se investiti, ac novum juramentum pro ea domino præstare. Quod tamen juramentum fidelitatis, (uti & in genere quotiescunque præstandum,) præstari potest à vasallo per procuratorem, habentem ab eo ad hoc speciale mandatum. *Clar. R. P. Lewr. Jur. Can. Lib. III.*

l. c. num. 13. cum *Bald. & Belvisio* dicentibus esse communem.

3. Resp. secundò: Petenda de novò illa investitura & præstandum juramentum intra annum & diem (intellige, à vasallis privatis; vasalli enim milites habent annum & mensem, ut *Clar. loc. cit. num. 2.* dicens hanc distinctionem esse communem juxta textum expressum in *c. 1. quo temp. miles*), cujus temporis ita definiti nullam aliam rationem assignari posse ait *Clar. loc. cit. n. 1. in fine*, quàm quia moribus ita receptum. Incipit autem hoc tempus currere vasallo superstiti non nisi à die scientiæ probabilis de morte domini, ita ut annus ille à principio sit utilis, & post scientiam continuus. Vasallo verò novo à die, quo is possessionem ipsius rei feudalis adeptus, & probabiliter scivit, vel scire potuit rem esse feudalem, ita ut nisi hæc duo concurrant, vasallus videatur facile excusandus ab amissione feudi ob non petitam investituram, pro ut sentit *Clar. num. 3.* Porro non currit hoc tempus impuberi, etiamsi habeat tutorem, ac ita masculo non nisi post annum 14. feminæ tamen etiam non nisi post 14. annum, & non statim à pubertate, hoc est, ab anno 12. *Bald. in cit. c. imperialem. §. praterea. num. 2. Clar. loc. cit. num. 4.* Poterit tamen vasallus minor 25. annis, ubi intra dictum tempus neglexit petere hujusmodi renovationem investituræ, petere restitutionem in integrum adversus lapsum hujus temporis à lege præfixi; ut *Clar. num. 5.* cum *Gl. in cit. §. praterea. v. annis. Molin. de consuetud. Paris. feud. §. 1. Gl. 7. n. 2.* & aliis, dicens communem. Quia beneficium hoc de jure concessum est minoribus, *l. 1. rotogue iit. ff. de minorib.* & jure feudali non reperitur iis ademptum. His non obstante, quod in delictis (quale est neglectus investituræ juxta *l. 2. tit. 24.* ubi omissio petitionis investituræ dicitur vitium ingratitude,) non sit locus restitutionis in integrum; cum id tantum intelligendum de delictis, quæ fiunt dolose committendo, non verò de iis, quæ fiunt culpabiliter omittendo. Ubi verò vasallus intra debitum tempus petiit à domino renovationem investituræ, & is eam facere noluerit, non nocebit id ei. *Clar. num. 7.* quin & propter hoc potius ipsum dominum privandam proprietate feudi, tradunt plures apud eundem, cui tamen id ipsum videtur nimis rigorosum. Sed neque vasallus feudo privandus ob non petitam investituram, si intra illud tempus non possideat feudum. *Clar. num. 8.* Item si dominus post tempus definitum recepit vasallum ad solita servitia & usum consuetum, videtur ei remisisse hanc quasi ingratitude, & illum recipiendo ut vasallum tacite juri suo renunciasse. *Clar. num. 10.* citatis pluribus aliis. Quod si tamen in casu non petita investituræ ex negligentia privandus feudo, adhuc non cadit feudo ipso jure, sed requiritur sententia declaratoria domini. *Castrenf. conf. 84. num. 3. l. 2. Socin. Jun. conf. 115. n. 22. l. 1. Curt. Jun. conf. 242. num. 11.* & alii, quos citat & sequitur *Clar. loc. cit. num. 6.* item *Gail. l. 2. obs. 40. num. 10.* Quin &, si vasallus per annum & diem fuerit negligens in petenda investitura, posse brevi tempore purgare moram, æquum videtur *Claro n. 9.* contrarium apud eundem sentientibus *Baldo & Belvisio.*

4. Resp. tertio: Quamvis de jure communi hæc nova investitura concedenda sit gratis; cum in libris feudorum nullum vestigium appareat, quod pro renovatione investituræ seu nova investitione aliquid

aliquid solvi debeat, communi tamen ferè locorum omnium consuetudine introductum esse, ut pro nova investitura in recognitionem domini aliquid præstetur, quod relevium vocatur, ait Reiffenst. *b. r. r. 14. ex Schmid. ad tit. 12. a. 8. Jur. Bavar.* Quod etiam in hoc casu distinguitur à Laudemio, quod hoc præstetur tantùm, quando fit mutatio emphyteutæ; relevium autem solvi debeat tam, quando fit mutatio ex parte domini, quàm quando fit ex parte vasalli. In quo autem consistat, particularis cujusque loci consuetudo attendi debet.

Quæst. 427. In quibus ad fidelitatem & reverentiam exhibendam domino obligetur vasallus?

Respond. Eni rari ea omnia in *can. de forma. caus. 22. quæst. 5.* cujus textus etiam habetur *l. 2. feud. tit. 6.* & legi possunt apud Reiffenst. *b. r. r. num. 110.* Tenetur quidem exhibere reverentiam domino, sed non eam quæ consistit in non vocando eum in jus sine ejus ad hoc petita venia; ita Clar. *quæst. 25. cum Alex. in L. generaliter. ff. de in jus vocand. num. 7.* attestante de communi, eò quòd in consuetudinibus feudalibus non fit locus istis ambagibus; contrarium tamen tenente Molin. *loc. cit. §. 1. Gl. 4. post num. 36.* argumento ducto à liberto, cui id non licet respectu domini; quòd regulariter alias valet à libertis ad vasallos.

Quæst. 428. Ad quæ obligetur vasallus quò ad dominum adjuvandum, tuendum, alendum & liberandum è carcere?

1. **R**esp. primò: Vasallum teneri dominum adjuvare & defendere contra omnes, habetur *c. 1. quib. mod. feud. amitt. & quidem sumptibus propriis, nisi sit impotens, dicit cum Alex. in L. recusare. §. si quis alio. ff. ad Trebell. Clar. qu. 21. num. 1.* etiam contra proprium patrem, filium, fratrem suum. *Clar. num. 4. juxta expressum textum, §. fin. in tit. hic finitur lex. & communem, ut Zas. de feud. in 7. part. c. 4. num. 10.* Non tamen tenetur illum adjuvando & tuendo, præponere illius salutem propriæ salutis, ut cum communi Clarus, *quæst. 21. num. 3.* contra Gl. *in l. 1. §. eodem autem. ff. ad Sillan.* communiter reprobata, quatenus loquens de servis, arguit contra vasallos, ut teneatur salutem dominorum præponere propriæ. Sed neque tenetur dominum egenum alere, nisi ad summum in hisce duobus casibus; nimirum quando dominus ex facto & culpa vasalli ad inopiam pervenisset; vel quando vasallus abundaret divitiis, maximè si eæ provenirent ex ipsa re feudali, ut Clar. *quæst. 22.* cum communi, intelligendo id, quòd ad hoc cogi posset vasallus, non tamen feudum amitteret, si id non fecerit.

2. **R**esp. secundò: Justè incarcerati domini liberationem non teneri vasallum procurare habet communis. Sed intelligendum videtur de incarcerato ob delictum; cum, qui injustè deliquit, justè plectatur. Incarceratum tamen injustè, vel etiam justè ob debita, maximè ubi ea contraxit ex culpa vasalli, tenetur liberare, saltem impendendo pro liberatione operam, si non pecuniã, ut esse regulam dicit Clar. *quæst. 24. num. 1.* & licet Molinæ, *in consuetud. Paris. feud. §. 30. num. 146. in*

fin. dicat, quòd non observetur, quòd ad hoc cogi possit, aut id non faciendo feudum amittat, ait tamen Clar. se nunquam vidisse contrarium.

Quæst. 429. An vasallus obligetur rem in feudum acceptam meliorare, aut saltem non deteriorare?

1. **R**esp. primò: Non obligari vasallum ad rem feudalem meliorandam, nisi id specialiter cautum in investitura. Ita probabilis Castrop. *tr. 33. d. 9. p. 5. num. 2.* cum Rebell. *p. 2. de obligat. Just. l. 13. quæst. 2. in fin. contra Sarmient. l. 3. select. interpret. c. 4. Fachin. l. 1. controvers. c. 92.* Unde etiam finito sine culpa vasalli feudo, factæ citra obligationem meliorationes non cedunt domino sed vasallo ejusvè hæredibus, ut cum Gl. *in L. sed si quid. ff. de usufruct. v. rescicere. & Baldo in L. servatus. §. Marcell. de legat. & aliis Castrop. loc. cit. Laym. l. 3. tr. 4. c. 23. num. 7.* Rebell. *loc. cit.* vide de hoc dicta supra de emphyt.

2. **R**esp. secundò: Teneri tamen vasallum rem feudatariam non deteriorare; aliàs contrahit obligationem compensandi domino, quantum ejus intererat eam non esse deterioratam, *L. divortio. §. feudum. ff. soluto matrim. Jason. conf. 17. l. 1. col. 1. Ruin. conf. 38. l. 5. num. 1. Laym. loc. cit. c. 8. & alii, quos citat & sequitur Castrop. loc. cit. num. 3.* posseque vasallum ideo privari feudo, ait Castrop. *num. 4.* & de vasallo Ecclesiæ non esse dubium; quia expressum in *c. Federicus. §. quicumque. de pace tenenda.* De feudo quoque seculari idem esse; cum nulla sit ratio specialis, cur ob deteriorationem privetur feudatarius ecclesiæ, & non feudatarius secularis. Quod autem dicitur de emphyteusi, quòd ut ob deteriorationem privetur ea emphyteuta, debere eam contingere culpâ emphyteutæ saltem levî, & deteriorationem debere esse notabilem, idem dicendum videtur de feudo & feudatario. Item, quòd, dum plures res datæ in feudum, & deterioratio contingit in una non exinde reliquæ eximantur à commisso, & iis vasallum privari non posse, dici nequit; cum, etsi res sint plures, constituunt tamen unum feudum, adeoque unâ deteriorata, dici potest feudum deterioratum. Ut hæc de emphyteusi asserit Castrop. *loc. cit. num. 7.* citatis aliis. Ac denique sicut emphyteuta tenetur facere eos sumptus, qui necessarii sunt, ne res deterioretur, & propterea nihil detrahare potest de canone, ita etiam dicendum de vasallo. Castrop. *loc. cit.* citatis Rebello, *ubi supra. quæst. 3.* Molin. *tr. 2. de J. & J. d. 457.* Laym. *cit. c. 27. num. 7.*

Quæst. 430. An vasallus teneatur solvere tributa aliaque onera realia rei feudatarie imposita?

Resp. Idem quòd ad hanc obligationem dicendum de vasallo, quòd dictum supra de emphyteuta. Castrop. *loc. cit. p. 6.* quæ proinde vide. Ut etiam idem dicendum de præstando domino obsequium à vasallo, quòd dictum de solvendo ab emphyteuta canone. Castrop. *loc. cit. p. 8.* quem vide.

Quæst.

Quæst. 431. An filius habens feudum paternum teneatur satisfacere creditoribus patris ex ipso feudo?

REsp. Tam etsi filius non adiens hæreditatem paternam non teneatur satisfacere creditoribus paternis, prout indubitatum iudicat Clar. q. 43. n. 1. ubi tamen adiit hæreditatem cum beneficio inventarii, & feudum non est hæreditarium, non tenetur ultra vires hæreditatis paternæ ex ipso feudo solvere; quia hoc habet ex pacto & providentia primi acquirentis, & non tanquam hæres;

nec aditio hæreditatis debet ei obesse, & confectio inventarii conservat ei omnia jura sua integra, Clar. loc. cit. num. 2. Si verò feudum est merè hæreditarium, tenetur ex ipso feudo satisfacere creditoribus; idque etiam si sollemniter confecerit inventarium; cum enim tale feudum sit instar aliorum bonorum allodialium hæreditariorum, & in bonis hæreditariis confectio inventarii non proficit hæredi. Clar. loc. cit. contrarium esse; dicens in feudo non simpliciter hæreditario, sed mixto, in quo censet confectioem inventarii prodesse hæredi.

CAPUT TERTIUM.

De Probatione Feudi Causisque feudalibus diducandis & Feudi Caducitate.

Quæst. 432. An & qualiter in dubio vasallus teneatur probare rem esse allodiale?

REsp. primò: In casu, quo dominus asserit rem aliquam esse feudalem, possessor verò illius asserit esse allodiale, hic non tenetur probare allodialitatem; in dubio enim res præsumitur allodialis, cum feudum sit species servitutis, quæ non præsumitur. Gail. l. 2. obs. 69. n. 4. & seq. Clar. q. 18. dicens hanc esse vulgarem, quam sequantur omnes. Sed neque, dum quis accepit investituram de castro & omnibus pertinentiis, adhuc incumbit tali vasallo onus probandi rem aliquam, quam possidet in territorio illius castri esse allodiale, cum adhuc præsumatur allodialis, quamdiu dominus non probat esse de pertinentiis ad castrum. Host. in c. nimis. de iurejur. Clarus loc. cit. num. 2. dicens communem. Cujus contrarium tamen sentire videtur. Gail. loc. cit. num. 7. dum ait: Concesso castro cum pertinentiis, omnia, quæ sunt in territorio censentur pertinentiæ, & quidquid est intra fines Comitatus, præsumitur esse de Comitatu. Item dum quis ut vasallus servivit præstando servitia personalia per longum tempus, puta, decennium, non præsumitur adhuc titulus vasallagii seu homagii; sed ad hoc requiruntur anni 30. cum effici aliquem vasallum alterius sit res magni præjudicii; ita cum Bart. in l. solent. §. fin. num. 9. ff. de off. procons. Clar. q. 19. num. 1. adeoque contrarium non tenetur probare vasallus talis. Ut etiam qui se pro vasallo habet, non tenetur probare præcessisse solennem concessionem feudalem, dum rem ut feudalem per decennium possedit; quia id præsumitur ex lapsu tot annorum. Clar. ibidem. num. 2.

Resp. secundo: Feudum novum probari non potest nisi per Pares curiæ, hoc est, convasallos ejusdem domini, aut per Breve à Paribus confirmatum, ne quid falsitatis in præjudicium & perniciem domini excogitetur aliis testibus inductis, qui fortè pecuniâ corrupti sint per textum c. 1. §. idcirco. de novo feudo. & c. 1. §. novam. qui test. sint necess. ita Gail. l. 2. obs. 50. à num. 4.

Quæst. 433. Proximioritas in ordine ad succedendum in feudo an & qualiter probanda?

REsp. Agnati volentes succedere ultimo vasallo, necessariò originem feudi, ex quo modo ipsi à

communi stipite & primo acquirente feudum descendant, probare debent, ita ut aliàs non sufficiat agnationis & gentilitatis qualitas allegata, & gradus prærogativa (intellige non probata. Gail. l. 2. obs. 149. num. 5. Unde num. 6. monet, ut providi sint agnati, ut majorum investituras accuratè & diligenter custodiant, & lineam originemque feudi, adeoque primum acquirentem sollicitè observent, cum in hujusmodi feudis antiquis agnatis non jus, sed probatio desit. l. dno sum. ff. de testam. tuel. Sicut autem antiquitatem, ita etiam plenè proximioritatem probant libri genethliaci, quos magnæ & primariæ nobilitatis familiæ asservant, in quibus continua serie originem & successiones gentilium describunt, si in archivio familiæ in honesto loco, apud viros omni exceptione majores custodiantur. Arg. c. ad audientiam. de prescrip. & ibi Abb. uti & in c. cum causam. de prob. num. 1. Bart. in l. 1. ff. si cert. petat. & alii, quos citat & sequitur. Gail. loc. cit. num. 7. qui etiam num. 8. idem dicit quò ad vim illam plenè probandi cum Innoc. in c. 1. de prob. n. 1. in fine. de scripturis antiquis etiam lapidibus & columnis incisus.

Quæst. 434. Libri feudales an sint authentici, habeantque rationem legis & allegari possint ad decisionem causarum?

REsp. Libri seu consuetudines feudales, postquam ab Imperatoribus, quorum & leges condere, in variis locis confirmatae & ratificatae, ut colligitur ex l. 1. feud. tit. 13. quin & à summis Pontificibus consuetudines in eis contentæ approbatae. Arg. c. ceterum. de judic. & c. ex transmissa. de for. comp. Dein in scholis publicè prælectæ, & longissimo ac immemoriali orbis totius usu receptæ & practicae non possunt non dici & esse authenticae, facereque plenam probationem, & eadem, quæ leges aliæ scriptæ autoritate pollere, adeoque non minus quam hæc ad decisionem causarum adhiberi possunt. Ac ita contra Host. in sum. de immunit. Eccl. §. in quantum. & paucos alios tenent Fachin. l. 7. contro. c. 2. Zaf. in epitom. feud. in pr. Belvisio in c. 1. §. fin. de his qui feud. dare poss. q. 1. cui, si ulli alii, in materia feudorum credendum ait Marant. Spec. aur. part. 3. num. 84. Marant. ibidem ipse. Clar. §. feudum. q. 3. n. 1. Pirh. h. t. n. 27. omnes testantes de communi, & ubique practitari solita. Et quidem causæ feudales